

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

DOI 10.33930/ed.2019.5007.31(2-3)-3

УДК 616-092:378.147-057.875

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

USE OF MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE
PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS IN PHYSICAL EDUCATION
AND SPORT

Н. В. Науменко
О. А. Горобчук
А. В. Козлов

Актуальність теми дослідження. Реформація вищої освіти, поява на ринку праці великої кількості освітніх послуг, переорієнтація викладацької практики вимагають якісних змін у професійній підготовці фахівців фізичної культури і спорту, які мають поєднувати фізкультурно-педагогічну й тренерсько-викладацьку діяльність.

Постановка проблеми. Реалізація завдань професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту, які мають володіти системою спортивних знань, методів та прийомів з метою їх застосування у процесі виховання здорової нації, відродження культури здоров'я та фізичного розвитку, відновлення національних традицій та цінностей, формування здорового способу життя, визначає пошук інноваційних технологій навчання, які ґрунтуються на особистісно-орієнтованому та діяльнісному підході у навчанні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні педагогічні технології були предметом вивчення багатьох науковців, серед яких Ю. Бабанський, В. Беспалько, Б. Блум, Я. Гальперин, М. Кларін, Н. Талізін та ін. Впровадженню сучасних педагогічних технологій в освітній процес закладів вищої освіти присвячено дослідження І. Зязюна, Н. Наволокової, В. Паламарчук, В. Стрельнікова та ін.

Urgency of the research. The reform of higher education, the emergence of a large number of educational services on the labor market, the reorientation of teaching practice require qualitative changes in the training of physical culture and sports, which should combine physical education and coaching and teaching activities.

Target setting. Implementation of tasks of professional training of specialists in physical culture and sports, who must have a system of sports knowledge, methods, and techniques for their application in the process of educating a healthy nation, reviving health and physical development, restoring national traditions and values, forming a healthy lifestyle, determines the search for innovative learning technologies that are based on a person-centered and activity-based approach to learning.

Actual scientific researches and issues analysis. Modern pedagogical technologies have been the subject of study by many scholars, including Yu. Babansky, V. Bespalko, B. Blum, J. Halperin, M. Klarin, N. Talizina, and others. The research of I. Zyazyun, N. Navolokova, V. Palamarchuk, V. Strzelnikov, and others was dedicated to implementing modern educational technologies in the higher education institutions. The

Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців ґрунтовно досліджувалися в працях вітчизняних учених Р. Гуревича, А. Лігоцького, Л. Хомича, Я. Цехмістера, зокрема професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту – в працях вітчизняних і російських дослідників Г. Арзютова, М. Герцика, О. Демінського, В. Завацького, В. Приходька та ін. Дослідження свідчать, що сучасних педагогічних технологій сприяють гармонійному розвитку особистості фахівця.

Постановка завдання. Висвітлення доцільності використання сучасних педагогічних технологій на прикладі веб-квест технології, ігрових технологій, технологій опрацювання дискусійних питань у професійній підготовці фахівців фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. Викладання дисципліни “Педагогіка та педагогічна майстерність” відбувається із використанням сучасних педагогічних технологій. В умовах сьогодення з переходом на дистанційну форму навчання варто виділити технологію веб-квест, яка поєднує в собі ігрову та групову діяльність студентів, виконання творчих проєктів, оптимізує час, дозволяє використовувати різні інформаційні джерела, запам’ятовувати, мислити, вирішувати, організовувати себе для розв’язання проблемних та нестандартних завдань.

Висновки. Застосування сучасних педагогічних технологій в процесі професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту позитивно впливає на активізацію їхнього професійного розвитку.

Ключові слова: педагогічні технології, веб-квест технології, ігрові технології, технології опрацювання дискусійних питань, фахівці фізичної культури і спорту

conceptual principles of professional training of future specialists were extensively studied in the works of domestic scientists R. Gurevich, A. Ligotsky, L. Homich, J. Tsekhmister. The research on the professional training of future teachers of physical education and sport - in the works of domestic and Russian researchers G. Arzyutov, M. Herzik, O. Deminski, V. Zavatsky, V. Prikhodok, and others. The research shows that modern pedagogical technologies contribute to harmonious development of a teacher's personality.

The research objective. To cover the usefulness of using modern pedagogical technologies on the example of web-quest technology, game technologies, technologies for processing discussion issues in the professional training of specialists of physical education and sport.

The statement of basic material. Teaching the discipline “Pedagogy and pedagogical mastery” is carried out using modern pedagogical technologies. Nowadays conditions with the transition to the distance form of education should be highlighted the web-quest technology which combines game and group activities of students, implementation of creative projects, optimizes time, allows the use of different information sources, thinking, solving, organizing oneself for solving problematic and non-standard tasks.

Conclusions. The use of modern pedagogical technologies in the process of professional training of specialists in physical education and sports has a positive impact on the activation of their professional development.

Key words: educational technology, web-quest technology, game technologies, technologies for processing discussion issues, specialists in physical culture and sports

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни у суспільстві, розвиток економіки на ринкових засадах, поява на ринку праці великої кількості освітніх послуг вимагають якісних змін у засадах підготовки фахівців фізичної культури і спорту.

Винятково важливого значення набуває професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти, де забезпечується не тільки спрямування освітньої діяльності на оволодіння майбутніми фахівцями спеціальними знаннями, уміннями і навичками, а й розвиток фахових компетентностей, професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця, його інтелектуального та творчого потенціалу, здібностей, уподобань, нахилів, мотивів і ціннісних орієнтацій.

Реформація вищої школи сьогодні призводить до того, що поступово викладач перестає бути “джерелом знань”. Він неухильно керує освітнім процесом, але більше з позиції тренера, коуча, модератора, консультанта, координатора. Тому, класичні технології навчання замінюються новими, сучасними, такими, які вносять прогресивний характер і новизну в освітній процес.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Сучасні педагогічні технології були предметом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких Ю. Бабанський, В. Беспалько, Б. Блум, Я. Гальперин, М. Кларін, Н. Тализіна та ін.

Впровадженню сучасних педагогічних технологій в освітній процес закладів вищої освіти присвячено дослідження І. Зязюна, Н. Наволокової, В. Паламарчук, В. Стрельнікова та ін.

Питання професійної підготовки майбутніх фахівців були предметом дослідження вітчизняних учених-педагогів Р. Гуревича, А. Лігоцького, Л. Хомича, Я. Цехмістера; зокрема проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту відображені в працях вітчизняних і російських дослідників Г. Арзютова, М. Герцика, О. Демінського, В. Завацького, В. Приходька та ін.

Як зазначає дослідниця Н. Корсунська, термін “технологія” відносно освітнього процесу вперше було вжито у 1886 році американцем Дж. Саллі, але поширення він набув значно пізніше [1].

Розглядаючи технології навчання, науковець В. Стрельніков зазначав, що: “технологія є певним механізмом, який повинен привести у перетворюючий рух педагогічну дійсність та всю систему вищої освіти. Рухійною силою цього перетворення є практико-орієнтована наука. Відбувається зустрічний рух теорії і практики, які й породжують технологію. Така технологія має викликати до життя щось, чого не існує, немов ініціювати розвиток системи освіти у потрібному напрямі” [10].

Ю. Азаров пропонує таку дефініцію поняття “педагогічна технологія”: “...педагогічна технологія вміщує в себе матеріально-технічне і правове забезпечення навчально-виховного процесу, просторово-часові чинники... метод, засоби і форми роботи, педагогічну майстерність усіх учасників виховного процесу, набір обов’язкових видів діяльності, що їх виконує кожен учень” [9].

В. Беспалько характеризує педагогічну технологію як систему, в якій “...послідовно втілюється на практиці заздалегідь спроектований навчально-виховний процес” [2].

Дослідник М. Кларін розглядає педагогічні технології з точки зору системності і конструювання навчального процесу, які гарантують досягнення поставленої мети [7].

У нашому дослідженні ми визначаємо поняття педагогічної технології

як систему способів та прийомів, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань навчання, виховання і розвитку особистості здобувача освіти, а сама діяльність представлена як певна система дій.

Ю. Забіяко стверджує, що: “професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту має бути цілісною системою заходів, методів і прийомів; будуватися з урахуванням особистісних якостей фахівця; мати чітко визначену структуру та специфіку. При здійсненні професійної підготовки має здійснюватися діяльнісний підхід, згідно з яким майбутній фахівець повинен поєднувати фізкультурно-педагогічну й тренерсько-викладацьку діяльність” [5].

Як зазначає Т. Калюжна, “професійна підготовка майбутніх фахівців повинна мати на меті не тільки засвоєння здобувачами освіти сучасних знань із загально професійних і фахових дисциплін, виховання високоосвіченої, культурної, гармонійно розвиненої особистості, а й пропагувати ідеї інклюзивної освіти, здоров’язберігаючого та ціложиттєвого навчання, освіти в інтересах сталого розвитку, компетентнісного підходу, демократії, створення єдиної зони європейської освіти, толерантності” [6].

Аналіз наукових досліджень дозволив визначити, що професійна підготовка фахівців на сучасному етапі розвитку суспільства розглядається науковцями як цілісна система заходів, методів та прийомів, які спрямовані на формування та розвиток компетентного фахівця. Саме сучасні педагогічні технології покликані реалізувати мету освіти, тому як ґрунтуються на особистісно-орієнтованому та діяльнісному підходах у навчанні. Проблема професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту засобами сучасних педагогічних технологій є не достатньо висвітленою та заслуговує на нашу увагу в умовах викладання педагогічних дисциплін.

Формулювання мети і завдань статті. Метою статті є висвітлення доцільності використання сучасних педагогічних технологій на прикладі веб-квест технології, ігрових технологій, технологій опрацювання дискусійних питань у професійній підготовці фахівців фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту спрямована на оволодіння фаховими компетентностями, розвиток професійно важливих та особистісних якостей, формування здатності до педагогічної, психологічної, юридичної, дослідницької, оздоровчої та медичної діяльності.

Підготовка молодшого спеціаліста передбачає: формування інтересу до майбутньої діяльності, вдосконалення фізичної культури вихованців; розвиток потреби до самовдосконалення; формування професійно спрямованих знань на основі міжпредметних зв’язків; формування інтелектуальних і спеціальних умінь та якостей, пов’язаних з майбутньою професійною діяльністю.

Педагогічне дослідження доцільності використання сучасних педагогічних технологій навчання відбувалося під час вивчення навчальної дисципліни “Педагогіка та педагогічна майстерність” та проходило у три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний.

Н. Науменко зазначає, що основним недоліком професійної підготовки фахівців в умовах сьогодення є недостатній рівень умінь використання інформаційно-комунікаційних технологій. Науковець зазначає, що цей факт визначає одне із стратегічних завдань вищої освіти в сучасних умовах розвитку суспільства – оволодіння студентами інформаційними

компетентностями, що полягають у їхній здатності кваліфіковано використовувати інформаційні ресурси для навчальних, професійних, наукових, інформаційних та діагностичних цілей [8].

В умовах сьогодення, коли із-за пандемії у закладах вищої освіти активно використовується дистанційне навчання (віртуальні подорожі, вебінари, онлайн-конференції, онлайн-тестування та ін.), варто виділити технологію веб-квест, яка поєднує в собі групову діяльність студентів, виконання проєктів, оптимізує час, дозволяє використовувати різні інформаційні джерела з метою знаходження необхідної інформації, мислити, організувати себе з метою креативного вирішення проблемних та нестандартних завдань.

Під час роботи в малих групах, створюючи проєкт, студент не лише набуває досвіду соціальної взаємодії в творчому колективі, а й формує власне уявлення щодо принципів співпраці та використовує набуті знання в навчальній та професійній діяльності (визначає цілі, організує власну діяльність, здійснює її самоконтроль та оцінюючи результати).

Варто відмітити, що відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців фізичної культури та спорту, використання веб-квест технології дозволить студентам оволодіти такими компетентностями, як здатність до самонавчання; здатність працювати в команді та ефективно взаємодіяти з усіма суб'єктами сфери фізичної культури і спорту; здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній діяльності; здатність вирішувати нестандартні професійні ситуації та ін.

Важливою особливістю застосування ігрових технологій при підготовці фахівців фізичної культури і спорту є їх здатність мотивувати здобувачів освіти, сприяти їх соціалізації та професійному розвитку, надання можливості перевірити на практиці, розвинути та інтегрувати сформовані компетентності, навички і здібності.

Використання на навчальних заняттях технології опрацювання дискусійних питань спрямовані на розвиток у майбутніх фахівців творчого мислення, формулювання та обґрунтування власної точки зору. В основі дискусії лежить суперечність, яка відображає протилежні погляди учасників на одну й ту саму проблему, формує в учасників дискусії вміння чітко й зрозуміло формулювати власні думки, будувати систему доказів, мислити, сперечатися.

На констатувальному етапі серед здобувачів освіти експериментальної (ЕГ) та контрольної групи (КГ) були проведені бесіди та анкетування щодо кількості використаного часу у мережі Інтернет для пошуку необхідної інформації; самостійного вирішення різних завдань; вміння відстоювати свою думку; поважати погляди опонентів; вміння бути терплячим; а також щодо можливостей використання веб-квест технології, ігрових технологій та технологій опрацювання дискусійних питань під час вивчення навчальної дисципліни. Також було визначено базовий рівень знань шляхом тестування.

Результати тестування показали, що базовий рівень знань здобувачів освіти ЕГ та КГ однаковий та становив 4,2 бали за 5-ти бальною шкалою.

Таким чином, аналіз результатів констатувального етапу експерименту спонукав нас до використання сучасних педагогічних технологій навчання.

Викладання навчальної дисципліни "Педагогіка та педагогічна майстерність" відбувається із застосуванням сучасних педагогічних технологій (інтерактивних, проблемних, проєктних, розвиваючих, інформаційно-

комунікативних), які дозволяють підвищити мотивацію студентів до навчання, розширити світогляд майбутніх фахівців, розвинути творче та критичне мислення, сформувати комунікативні навички, навички пошукової та дослідницької діяльності, сформувати вміння користуватися важливими для навчання Інтернет-ресурсами, вирішувати проблемні ситуації, знаходити раціональні варіанти виходу, обґрунтувати свій вибір, надати студентам стимул до самоосвіти.

Формувальний етап експерименту передбачав впровадження сучасних педагогічних технологій (веб-квест технологія, ігрові технології, технології опрацювання дискусійних питань).

Під час вивчення теми “Загальні прийоми, засоби і методи виховання” студентам був запропонований веб-квест за темою: “Булінг. Дізнатися та запобігти”. Здобувачі освіти були поділені на три команди: юристи, психологи та журналісти. Кожній команді потрібно, відповідно до вказаних завдань, за допомогою наведених Інтернет джерел, самостійно дослідити: поняття булінгу в юридичному аспекті, питання булінгу в психологічному аспекті, питання міжнародної практики щодо запобігання та протидії булінгу. Кожна команда мала розробити власний проєкт та презентувати його. Наприкінці відбулося підбиття підсумків, обговорення з приводу основних питань теми.

Здобувачам освіти були надані завдання: вивчити поняття, види булінгу, хто є його учасниками, який міжнародний досвід з протидії та запобігання булінгу, розробити правила щодо запобігання та протидії булінгу в закладах вищої освіти; створити презентацію щодо основних питань булінгу в юридичному аспекті; зняти на відео коротке інтерв'ю щодо міжнародного досвіду протидії булінгу.

Робота у мікрогрупах виносилася на самостійне опрацювання. Кожен учасник веб-квесту міг залишати свої коментарі на сторінці викладача у разі виникнення складнощів. Майбутні фахівці самостійно вивчали Інтернет джерела, які відносяться саме до їхньої мікрогрупи зі сторінки “Джерела”, виконують поставлені їм завдання та готують творчий проєкт, який захищають під час семінарського заняття.

Оцінювали результати творчих проєктів група експертів. Максимальна кількість балів, яку могла отримати кожна мікрогрупа, залежало від розуміння та розкриття теми, повноти відповіді на питання, творчого підходу та командної роботи. Бали виставляються від 1 до 5 за наступними показниками: актуальність – як інформація, представлена у веб-квесті, співвідноситься з основною ідеєю дослідження; доступність – наскільки доступна для розуміння й сприйняття основна ідея творчої роботи; креативність – оригінальність творчого підходу, використання нових, переконливих форм і методів; ефективність впливу – наскільки веб-квест зацікавлює, емоційно захоплює аудиторію; технічність – виконання технічних вимог, пред'явлених до роботи; завершеність проєкту.

Також здобувачам освіти була запропонована дидактична гра для засвоєння теоретичного матеріалу та основних понять теми.

Здобувачі освіти отримували картки, на яких зазначені одинадцять визначень до основних понять теми. Не користуючись допомогою теоретичного матеріалу, учасникам за 5 хвилин необхідно до кожного визначення підібрати поняття. Команда яка першою завершує виконання завдання піднімає руку в гору, голосно кажучи: “Стоп час”, після чого час зупиняється і учасники починають перевіряти свої відповіді. Максимальний

бал отримують ті команди, які дали найбільшу кількість правильних відповідей.

Цілями дидактичної гри було поглиблення знань основних визначень та понять теми; формування у здобувачів освіти навичок роботи в групах; формування у здобувачів освіти навичок раціонального використання часу.

Під час проведення практичного заняття з теми “Особливості навчання і виховання, використання методів і засобів в умовах фізичної культури і спорту”, було застосовано технології опрацювання дискусійних питань (метод круглого столу) за темою “Покарання під час тренувального процесу”.

Учасників було поділено на дві мікрогрупи (Група 1, Група 2), для яких визначався здобувач освіти-експерт, який за необхідності надавав допомогу здобувачам освіти даної мікрогрупи, оцінювати їхню роботу.

Учасникам запропоновано ознайомитись з літературними та Інтернет джерелами, згадати власний досвід та відповісти на такі питання:

1. Чи є дієвими покарання під час тренувального процесу?
2. Чи можна використовувати фізичні покарання під час тренувального процесу?
3. Як Ви вважаєте, які методи впливу найдієвіше за проступки під час тренувального процесу? Чому?
4. Для яких видів спорту, на вашу думку, які види покарань найбільш дієві?

Під час обговорення питань, Група 1 та Група 2 були згодні, що під час тренувального процесу покарання є важливим елементом. Група 1 вважає, що фізичні покарання певного характеру (наприклад присідання, віджимання) є необхідними та загартовують характер спортсмена. Група 2 вважає, що впливати на спортсмена необхідно шляхом проведення бесід, лекцій тощо. Групи прийшли до загального висновку, що фізичні покарання, як-то побиття чи інші насильницькі дії є неприпустимими, а також учасники дійшли згоди про те, що кожен вид покарання повинен бути застосований з урахуванням психічних особливостей спортсмена.

Під час дискусії майбутні фахівці продемонстрували вміння аналізувати інформацію, аргументовано викладати свої думки, навички критичного мислення, доведення власної думки та поглиблення знань з визначеної теми.

На контрольному етапі експерименту здійснювалося порівняння даних щодо рівнів успішності здобувачів освіти ЕГ та КГ після впровадження сучасних педагогічних технологій (веб-квест технологія, ігрові технології, технології опрацювання дискусійних питань) в освітній процес професійної підготовки фахівців фізичної культури та спорту.

Було відзначене значне підвищення рівня успішності: в експериментальній групі показники підвищилися на 0,4 балів порівняно з констатувальним етапом (4,2 балів до експерименту; 4,6 бали після експерименту, що на 0,3 вищий за КГ).

Крім цього, було проведено опитування здобувачів освіти на предмет використання сучасних технологій навчання, зміни рівня зацікавленості здобувачів освіти, зміни ставлення до занять з дисципліни “Педагогіка і педагогічна майстерність”. На питання: “Чи викликали у вас зацікавлення використання сучасних технологій навчання на заняттях?” 80% здобувачів освіти дали позитивний результат, 25% не проявили зацікавленості. Такі дані дають нам зрозуміти про необхідність використання нових сучасних технологій навчання під час викладання навчальних дисциплін. На питання:

“Оцінити вплив сучасних педагогічних технологій на засвоєння інформації?” 63% здобувачів освіти дали позитивну відповідь.

Отже, результати дослідження щодо застосування сучасних педагогічних технологій в процесі професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту підтвердили їх доцільність.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, визначено, що застосування сучасних педагогічних технологій (веб-квест технології, ігрових технологій, технологій опрацювання дискусійних питань) в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту позитивно впливає на активізацію їхнього професійного розвитку, спонукає до пошуку, аналізу та синтезу наукової інформації, розвиває навички критичного та творчого мислення, використання інформаційно-комунікативних технологій, вчить повазі до чужої думки, терплячості, вмінню слухати та бути вислуханим, аргументовано висловлювати свою. Питання застосування сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту не є вичерпним та заслуговує на подальші дослідження в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Алфімов, ДВ 2011. ‘Структурно-змістовний контент поняття технології’, *Науковий вісник Донбасу*, № 3. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_3_2>. [14 Лютий 2021].
2. Беспалько, ВП 1989. Слагаемые педагогической технологии, Москва: *Педагогика*. Доступно: <<https://may.alleng.org/d/ped/ped020.htm>>. [14 Лютий 2021].
3. Бодарецька, ОМ, Мельник, ОГ & Жежуха, ВЙ 2015. ‘Поняття технологій мотивування персоналу підприємств’, *Економіка. Фінанси. Право*, № 11, с. 7-11. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfir_2015_11_4>. [16 Лютий 2021].
4. Бойчук, ІД 2009. ‘Науково-теоретичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі’, *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту*, Харків. Доступно: <<https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-12/09bidfec.pdf>>. [14 Лютий 2021].
5. Забіяко, ЮО 2013. ‘Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту’, *Фізичне виховання, спорт і культура здоров’я у сучасному суспільстві*, № 2, с. 16–19. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2013_2_6>. [18 Лютий 2021].
6. Калюжна, ТГ 2013. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя’, *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*, № 4, с. 32–37. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2013_4_7>. [18 Лютий 2021].
7. Кларин, МВ 1989. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта, Москва: *Знание*. Доступно: <<https://istina.msu.ru/publications/book/12199002/>>. [14 Лютий 2021].
8. Науменко, НВ & Козлов, АВ 2018. ‘Веб-квест як метод активного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти’, *Дистанційна освіта: реалії та перспективи*, I Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 12 грудня 2018 р. Доступно: <<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2040/1/Дистанційна%20освіта.%202019%20.pdf>>. [20 Лютий 2021].
9. Романовський, ОГ & Солодовник, ТО 2016. Дидактичні системи у вищій школі, Харків: *НТУ “ХПИ”*. Доступно: <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23191/1/Romanovskiy_Dydaktychni_systemy_2016.pdf>. [16 Лютий 2021].
10. Стрельников, ВЮ & Бритченко, ІГ 2013. Сучасні технології навчання у вищій школі, Полтава: *ПУЕТ*. Доступно: <<https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/V.->

YU.-Strelnikov-I.-G.-Britchenko.-Suchasni-tehnologiyi-navchannya-u-vishhij-shkoli.pdf>. [16 Лютий 2021].

References:

1. Alfimov, DV 2011. 'Strukturno-zmistovnij kontent ponyattya tehnologiyi (Structural-content content of technology)', *Naukovij visnik Donbasu*, № 3. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_3_2>. [14 Lyutij 2021].
2. Bespalko, VP 1989. Slagaemye pedagogicheskoy tehnologii (The term pedagogical technology), Moskva: *Pedagogika*. Dostupno: <<https://may.alleng.org/d/ped/pedo20.htm>>. [14 Lyutij 2021].
3. Bodarecka, OM, Melnik, OG & Zhezhuha, VJ 2015. 'Ponyattya tehnologij motivuvannya personalu pidpriemstv (The concept of technologies to motivation of personnel of enterprises)', *Ekonomika. Finans. Pravo*, № 11, s. 7-11. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2015_11_4>. [16 Lyutij 2021].
4. Bojchuk, ID 2009. 'Naukovo-teoretichni osnovi profesijnoyi pidgotovki majbutnih fahivciv u koledzhi (Scientific and theoretical foundations of professional training of future specialists in College)', *Pedagogika, psihologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vihovannya ta sportu*, Harkiv. Dostupno: <<https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-12/09bidfec.pdf>>. [14 Lyutij 2021].
5. Zabiyako, YuO 2013. 'Profesijna pidgotovka fahivciv fizichnoyi kulturi ta sportu (Professional training of specialists of physical culture and sports)', *Fizichne vihovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi*, № 2, s. 16-19. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2013_2_6>. [18 Lyutij 2021].
6. Kalyuzhna, TG 2013. 'Suchasni vimogi do profesijnoyi pidgotovki majbutnogo vchitelya (Modern requirements for professional training of the future teacher)', *Naukovi zapiski Nizhinskogo derzhavnogo universitetu im. Mikoli Gogolya*, № 4, s. 32-37. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2013_4_7>. [18 Lyutij 2021].
7. Klarin, MV 1989. Pedagogicheskaya tehnologiya v uchebnom processe. Analiz zarubezhnogo opyta (Pedagogical technology in the educational process. Analysis of overseas experience), Moskva: *Znanie*. Dostupno: <<https://istina.msu.ru/publications/book/12199002/>>. [14 Lyutij 2021].
8. Naumenko, NV & Kozlov, AV 2018. 'Veb-kvest yak metod aktivnogo navchannya v osvithnomu procesi zakladiv vishoyi osviti (Web quest as a method of active education in the educational process of Higher Education Institutions)', *Distancijna osvita: realiyi ta perspektivi*, I Vseukr. nauk.-prakt. konf., Harkiv, 12 grudnya 2018 r. Dostupno: <<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2040/1/Distancijna%20osvita.%202019%20.pdf>>. [20 Lyutij 2021].
9. Romanovskij, OG & Solodovnik, TO 2016. Didaktichni sistemi u vishij shkoli (Didactic systems in Higher School), Harkiv: *NTU "HPI"*. Dostupno: <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23191/1/Romanovskiy_Dydaktychni_systemy_2016.pdf>. [16 Lyutij 2021].
10. Strelnikov, VYu & Britchenko, IG 2013. Suchasni tehnologiyi navchannya u vishij shkoli (Modern Technologies of Learning in Higher School), Poltava: *PUET*. Dostupno: <<https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/V.-YU.-Strelnikov-I.-G.-Britchenko.-Suchasni-tehnologiyi-navchannya-u-vishhij-shkoli.pdf>>. [16 Lyutij 2021].